

VPLIV KONFUCIJA NA SODOBNO IZOBRAŽEVANJE NA KITAJSKEM

POVZETEK

Izobraževanje na Kitajskem je bilo vedno trdno povezano s Konfucijem in konfucianizmom, kar pa ni čudno, saj je bil Konfucij prvi, ki je poudarjal moč znanja in izobraževanja. LR Kitajska je v zadnjih petdesetih letih počasi in postopoma začela uveljavljati določene spremembe v vzgojno-izobraževalni sistem. Kakšne so te spremembe in koliko nanje še vedno vpliva konfucianizem, bo osrednja tema pričujočega članka.

Konfucianizem danes na Kitajskem ni preveč popularen, izobraženci pa so se razporedili v dve skupini: eni trdijo, da je njegov vpliv še vedno velik, drugi pa zatrjujejo, da nima več nobenega vpliva na sodobno življenje. Katera stran ima prav? Konfucij je v prvi vrsti poudarjal pomembnost moralnih vrednot vsakega človeka in prav moralne vrednote, za katere se je zavzemal, so še danes trdno zasidrane v kitajski kulturi. Ali je torej sploh mogoče popolnoma izriniti Konfucija iz sodobnega izobraževanja?

Ključne besede: Konfucij, izobraževanje, izobraževanje odraslih.

Razpravo bom začela s predstavitevjo konfucianizma, zakaj je bil tako popularen in kako se je razvijal, pisala bom tudi o Konfucijevem življenju. Osrednja tema naloge je Konfucijev vpliv na izobraževanje – tega se bom lotila s štirih vidikov: z vidika moralne vzgoje, poučevanja klasikov, z vidika učencev in vpliva na permanentno izobraževanje. Za prva dva sem se odločila, ker ju je Konfucij smatral za glavna dva vidika izobraževanja. Pri tretjem vidiku me predvsem zanima, ali se Konfucijeva vizija idealnega učenca in podoba današnjega učenca skladata. Četrti vidik pa je pomemben zato, ker ravno Konfucij danes velja za začetnika permanentnega izobraževanja. Na koncu se bom lotila še kratkega pregleda sprememb, ki jih je na področju osnovne in srednje šole ter na področju izobraževanja odraslih v zadnjih 50 letih uvedla kitajska vlada.

KONFUCIANIZEM

Konfucianizem je dobil svoj evropski naziv po svojem najbolj znanem predstavniku Konfuciju, v kitajščini se konfucianizem imenuje »nauk izobražencev«: 儒学. Konzervativnost konfucianizma se kaže v tem, da so se konfucianci v največji meri ukvarjali s študijem klasičnih predkonfucianskih del in izročil. Po drugi strani pa je vseboval konfucianizem tudi religiozne elemente, kar dokazuje eden pomembnejših konfucianskih konceptov »nebo« (*tian*), ki se uveljavi v dinastiji Zhou, izhaja pa iz kulta prednikov predhodne dinastije Shang. Kot zatrjuje Rošker, je »kultu neba Konfucij pripisoval ogromen pomen: nebo kot najvišji vladar mu je pomenilo najvišji izraz vseh moralno-etičnih in naravnih zakonitosti kozmične obstoja« (2005; 48).

V nadaljevanju Rošker še pravi, da »*kljub nekatereim religioznim elementom ostaja konfucianstvo kot temeljna socialna in politična ideologija tradicionalne kitajske družbe pomembno zlasti kot nauk o nravnosti in politični etiki*« (p. t.). V tem sistemu se tako prepletajo kozmični, politični in človeški dejavniki.

Najstarejši neposredni viri nauka konfucianske šole so tako imenovane Štiri knjige (*Si shu*), ki povzemajo glavne vidike njene miselnosti:

- Pogovori (Lun yu): Konfucijevi izreki in pogovori,
- Mencij (Mengzi): Mencijeve razprave,
- Nauk o sredini (Zhong yong): vsebuje vrsto kozmogoničnih ter psiholoških razprav,
- Vzvišeni ali Veliki nauk (Da xue): vsebuje konkretne vzgojne napotke.

V obdobju Qin (221–206 pr. n. št.) se njegov vpliv porazgubi, saj uvedejo legalistični koncept ureditve. Novi razcvet doživi v obdobju dinastije Han v bistveno strožji obliki, saj postane konfucianizem s primeri legalizma državna doktrina. Še eno zatišje sledi med tretjim in osmim stoletjem zaradi prevlade daoizma in budizma,

v dinastiji Song pa se razvije neokonfucianizem, v katerega strukturno zajamejo mistiko. V dinastiji Qing (1644–1911) in Republiki Kitajski (1911–1949) je bilo konfucianstvo deležno izdatne kritike; vidijo ga kot orodje za zatiranje ljudskih množic in zato uradno danes ni preveč priljubljeno. Kljub vsemu konfucianizem ni popolnoma zamrl, saj sta se izoblikovala dva tokova: eden zagovarja konfucianizem in njegov vpliv na zdajšnje ži-

Učenje je s Konfucijem prvič postalo dostopno vsakomur.

vljenje, drugi pa ga ostro napada in zanika, da bi imel kakršenkoli vpliv.

KONFUCIJ

Konfucij oziroma mojster Kong s pravim imenom Kong Qiu 孔丘 se je rodil leta 551 pred našim štetjem v državi Lu (današnja provinca Shandong). Bil je iz revne družine in zaradi smrti očeta, ko je bilo dečku komaj tri leta, ga je vzgajala mati. Pri devetnajstih je nastopil službo nižjega uradnika, in čeprav njegova uradniška kariera ni bila prav bleščeča, mu je pri petdesetih letih uspelo postati minister. Vendar so ga kmalu zatem odpustili in razočaran je ob sebi začel zbirati nadobudne učence, ki so z njim potovali iz kraja v kraj, in tako je razširjal svoj nauk. Na popotovanjih je večkrat delal kot svetovalec posameznih fevdnih gospodov. Tri leta pred smrtjo se je vrnil v rojstni kraj, kjer je leta 479 pred našim štetjem umrl.

KONFUCIJ IN IZOBRAŽEVANJE

Na Konfucija na Kitajskem gledajo kot na učitelja, torej kot na posrednika znanja. Kako pomembno je bilo zanj izobraževanje oziroma pridobivanje in negovanje znanja, se vidi že v tem, da se njegova knjiga Pogovori začne prav s pismenko 學 (učiti se):

»Mojster je govoril: Učiti se in venomer vaditi. Ali ni tudi to nekaj, kar človeku lahko prinese zadovoljstvo?« (Pogovori 1.1.; 5).

Učenje je s Konfucijem prvič postalo dostopno vsakomur. V stari Kitajski je bilo izobraževanje dostopno samo vladarjem in njihovim sinovom.

Konfucijeva mojstrovina je bila, da je nauke, ki niso bili njegovi, povezal v zaokroženo celoto, ki jo je posredoval naprej, kar potrjuje tudi Rošker: »Njegov dejanski pomen je pravzaprav v tem, da je posamezne nauke, ki sicer niso zrasli na njegovem zelniku, povzel in povezal v zaokrožen sistem, katerega je posredoval svojim učencem« (p. t.; 50). Kljub temu za časa življenja ni bil tako spoštovan, kot je danes, saj je njegova slava zazvenela šele po dinastiji Han (206–220), ko je njegov nauk, čeprav v prirejeni obliki, postal državna, moralna in politična doktrina Kitajske.

Konfucij pa je v svojo šolo sprejel vsakega, ki si je to želel. »Mojster je govoril: Po naravi si ljudje stoje blizu, z vajo pa se oddaljujejo drug od drugega« (Pogovori 17.2.; 106).

Po naravi so torej ljudje enaki, šele izobrazba jih naredi različne. Spoštoval je vse ljudi in verjel, da se vsak lahko pouči o dobrem in dela dobro. »Mojster je dejal: Pri poučevanju ni nobenih [stanovskih] razlik« (Pogovori 15.39.; 100).

Kljub temu da je Konfucij v svojo šolo vzel vsakega in med njimi ni delal razlik, je treba poudariti, da ta enakost med ljudmi nikakor ni zaobjemala tudi ženskega spola. Ženske so bile takrat popolnoma izrinjene, in čeprav se v današnjem času izobražujejo tako kot njihovi moški kolegi, ne moremo reči, da so si popolnoma enako-pravni. Zhou (1996; 3) pravi, da so imele ženske skozi stoletja nepomembno vlogo v družbi, kar potrjuje tudi dejstvo, da so se dekleta manj izobraževala kot fantje. To je povzročilo, da sta v času od 1985 do 1992 kar dve tretjini deklet izobraževanje opustile. Zlasti je neenakopravnost vidna na ruralnih področjih, kjer je izobraževanje drugotnega pomena.

Kaj pa je Konfucij sploh razširjal s svojim naukom? Izobraževanje je delil na dva dela: na moralno vzgojo in na preučevanje klasikov.

MORALNA VZGOJA

Za Konfucija je eden ključnih dejavnikov vzgoje moralna vzgoja človeka in ravno ta pogled na izobraževanje se je najbolj vtisnil v kitajsko kulturo. Kot smo že omenili, Konfucij ni delal razlik med svojimi učenci, čeprav niso izhajali iz istega sloja. To pa je povezano z dejstvom, da je bil prepričan, da ima vsak človek možnost postati »plemeniti« (junzi: 君子), plemenit človek pa je tisti, ki zavestno ne gube svoje osebnost v smislu petih vrtilin:

- človečnost oziroma medsebojna ljubezen (ren: 仁),
- pravičnost (yi: 义),
- zvestoba oziroma zanesljivost (zhong: 忠),

- prizanesljivost ali strpnost (shu: 恕),
- iskrenost, poštenost (zhi: 直).

Najpomembnejši pojem, povezan z moralno vzgojo, pa je konfucianizmu predstavljal koncept li (礼), ki zajema vrsto različnih pomenov: nrvanost, spodobnost, vljudnost, ceremonije, izobrazba, kultura, pravilni običaji in še drugo. Ta pojem ima v kitajski kulturi izjemen pomen, saj povzema vsa temeljna nrvstvena načela, ki usmerjajo ljudi k dobrim dejanjem. Konfucij je pravil, da se mora vsak človek vzgajati po teh načelih, in če bo vsak človek tako vzgojen, bo red v družini, s tem pa tudi red v državi.

V šolah današnje Kitajske moralna vzgoja poteka celotno šolanje in je del vsakdanjih rutin. Glavno načelo, ki ga danes želijo vcepiti učencem, je ljubezen do države, ljudstva, dela, znanja in socializma. Učence moralno vzgajajo preko učnih ur moralne vzgoje, politične in ideološke vzgoje in prek drugih učnih ur. Moralna vzgoja prežema tudi zunajšolske dejavnosti, poleg tega morajo v vzgoji sodelovati še družine in družba.

Pomemben vidik moralne vzgoje je v pojmovanju razreda kot celote. Vsak razred ima posebnega učitelja, ki je organizator in vodja vseh razrednih dejavnosti. Učitelj je zadolžen za moralno vzgojo kot dnevno rutino; poskrbi, da razred deluje kot celota, skrbi za dnevno ži-

Konfucij je izobraževanje delil na moralno vzgojo in preučevanje klasikov.

Moralni pouk izvajajo v osnovnih šolah, učenci pa prek moralnega pouka sistematično pridobivajo znanje o pravu, političnih zadevah in vsakdanjem življenju. V srednjih šolah moralni pouk preide v ideološki in politični pouk. Glavna tematika teh učnih ur je marksizem. Prek Marxa in Mao Zedonga tako pri otrocih vzgajajo patriotska čustva, kar je tudi glavni cilj moralne vzgoje v kitajskih osnovnih in srednjih šolah.

vljenje otrok, poskrbi, da se otroci držijo pravil, in ohranja stik s starši otrok, ki jih vodi pri vzgoji doma. Vsako leto v osnovnih in srednjih šolah izberejo tako imenovanega študenta treh vrtilin (三好学生), ki se mora odlikovati po svoji moralni, intelektualni in fizični ravni. Moralna vzgoja v moderni Kitajski je torej po eni strani trdno povezana s konfucianizmom, po drugi pa s komunizmom. Vpliv konfucianizma bo za vedno ostal v vrtilinah, ki jih je poudarjal Konfucij, poleg tega pa je viden tudi v kolektivizmu, ki učence uči, da sta skupnost in družba bolj pomembni kot posameznik.

POUČEVANJE KLASIKOV

Izobraževanje kot celota je imelo pri Konfuciju dve področji: zgoraj omenjeno moralno vzgojo in prenašanje znanja oziroma poučevanje. Vendar je imel tudi glede poučevanja svoje poglede. »Mojster je dejal: Če zna nekdo na pamet povedati vseh tristo pesmi iz Knjige pesmi, ne zna pa uporabiti svojega znanja, če mu je zaupano vladanje, ali pa ne zna samostojno odgovarjati, ko mora v zamejstvo kot odposlanec – čemu koristi takemu človeku vsa njegova učenost?« (Pogovori 13.5.; 77).

Konfucij se je zavzemal za ponovno-tranjenje in nego obstoječega znanja. Razmišljanje in iskanje novih idej je bilo zanj neprimerno, saj vse resnice, ki jih človek mora spoznati, že obstojajo na tem svetu. Rošker pravi: »Pretirana radovednost zanj ni prav lepa čednost – prav narobe. Tudi razmišljanje in iskanje novih idej je lahko družbeno nevarno; znanje je zgolj moralno-etična kvaliteta in vse najgloblje resnice so človeštvu že na razpolago: ljudje se jih morajo naučiti in ravnati v skladu z njimi« (2005, 52). Pridobivanje že obstoječega vedenja je torej za Konfucija veliko bolj pomembno kot samostojno razmišljanje. Ravno zaradi tega ga mnogi krivijo za duhovno stagnacijo med tretjim in osmim stoletjem. Kljub temu da samostojno razmišljanje

ni zaželeno, je treba poudariti, da je osnova kakovostnega učenja pri Konfuciju modro vodeno razmišljanje. »Mojster je govoril: Učenje brez razmišljanja je prazno. Razmišljanje brez učenja je nevarno« (Pogovori 2.15.; 11).

Znanje, ki ga je posredoval svojim učencem, je zajemal iz predkonfucianskih »Petih klasikov (Wujing, 五经)«:

- Knjiga pesmi (*Shijing*, 诗经): antologija najstarejših narodnih pesmi in himen Kitajske,
- Knjiga dokumentov (*Shujing*, 书经): zgodovinski vir, ki vsebuje vrsto izročil iz predzgodovinskih časov,
- Knjiga premen (*Yijing*, 易经): osredotoča se na kozmogonično problematiko, pri tem naj bi šlo za vedeževalsko delo,
- Knjiga obredov (*Liji*, 礼记): navodila za pravilno izvajanje kulturnih dejavnosti,
- Spomladanski in jesenski letopisi (*Chunqiu*, 春秋录): opisuje najpomembnejše zgodovinske dogodke v obdobju od leta 722 do 481 pr. n. št.

Ravno teh pet knjig, ki se v prvi vrsti ukvarjajo z etiko in pravilnim vedenjem, upoštevajo pa še druga znanja, kot so filozofija, zgodovina, politika, ekonomija, kultura in glasba, je služilo Konfuciju za prvi kitajski učbenik. »Mojster je govoril: Nisem se rodil s spoznanjem [resnice]; rad imam starodavnost in resno stremim [za resnico]« (Pogovori 7.20.; 40).

Razen Knjige pesmi, ki se je izgubila, so bile ostale knjige naslednjih 2000 let osnova kitajskega izobraževanja. To se je spremenilo šele leta 1919, še bolj pa v LR Kitajski, ko so konfucianizem izrazito kritizirali ravno zaradi prevelikega poudarka na študiju klasikov.

IDEALEN UČENEC

Konfucij je takole opisal učenca, ki ima rad učenje: »Vojvoda Ai je vprašal: Kdo izmed učencev ima rad učenje? Mojster Kong je odgovoril: Bil je Yan Hui: rad je imel učenje. Svoje nejevolje ni prenašal na druge, nobene napake ni storil še drugič« (Pogovori 6.3.; 31).

Konfucij je bolj cenil obstoječe znanje kot samostojno razmišljanje.

Za Konfucija je bil dober učenec tisti, ki je spoštoval druge, se zavedal svojih napak in jih popravljal. Ni ga bilo strah kritike, predvsem pa ga ni bilo strah priznati, da česa ne zna. Mnoge vrline, ki jih je od dobrega učenca zahteval Konfucij, danes predvsem zahodni svet napačno razume. Lorraine Wearley (2006; 1) poudarja, da mnogi ameriški učitelji narobe interpretirajo azijske učence zaradi trdno zasidranih konfucijanskih vrednot. Ker so mirni in ne spregovorijo velikokrat, jih imajo učitelji za nezainteresirane in ignorantske. Ker neradi gledajo v oči, se učiteljem zdi, da jih ne spoštujejo. Vendar pa je ravno takšno ravnanje za kitajskega študenta izraz spoštovanja.

»Mojster je govoril: Naj ti bosta zvestoba in zaupanje poglavitna. Ne imej prijatelja, ki ti ni enak. Če imaš napake, ne pomišljaj in jih popravi« (Pogovori 9.25.; 53).

Spoštljivost je bila pri Konfuciju ena najpomembnejših značilnosti npravnega človeka. Če je človek spoštljiv do starejših, vrstnikov, družinskih članov, predvsem pa do vladarja, če so odnosi hierarhično urejeni in med ljudmi vlada spoštovanje, lahko država deluje kot močna celota. *»Mojster je govoril: Dokler oče živi, ravnaj po njegovi volji. Ko očeta ni več, se ravnaj po tem, kako se je prebija skozi življenje. Tri leta ne stopi z očetove poti: temu lahko rečemo spoštovanje do staršev«* (Pogovori 1.11.; 7).

Spoštljivost ima na Kitajskem še danes pomembno mesto. Celo tako pomembno, da je zastopana v šolskih pravilih, ki veljajo za osnovne in srednje šole. V pravilu je zapisano, da mora vsak učenec spoštovati učitelje in starejše in biti v dobrih odnosih s sošolci.

Poleg spoštljivosti je bil tradicionalno izjemno cenjen kolektivizem, ki je seveda viden še danes. Konfucianizem je poudarjal razvoj posameznika kot pripadnika družine in družbe. Tekmovalnost med posamezniki zato ni bila nikoli prav cenjena.

»Mojster je govoril: Plemenit človek ne pozna tekmovanja. Toda, ali je kaj takega pri lokostrelstvu morda potrebno? V tem primeru

se nasprotniku prikloni, preden se vzpne na ploščad. Ko gre [po streljanju] spet dol [se prikloni in] mu da piti. Tudi v tekmovanju ostaja plemenit« (Pogovori 3.7.; 15).

Za Konfucija dober učenec ni poznal tekmovanja, zavedal se je pomembnosti skupnosti in bil je venomer spoštljiv do starejših, predvsem pa do svojega učitelja. Vse to naj bi bile vrline tudi dandanašnjega učenca in so, poleg patriotizma ter večni pripadnosti vladajoči komunistični partiji, najpomembnejše lastnosti.

Dober učenec ne tekmuje, ceni skupnost in starejše.

KONFUCIJ IN PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE

Ideja permanentnega izobraževanja nikakor ni izum dvajsetega stoletja, saj njegove zametke najdemo že pri Platonu v Grčiji in pri Konfuciju na Kitajskem. Kot sem že omenila, za Konfucija dober učenec ni bil tekmovalen, saj se je Konfucij zavzemal za to, da se vsak človek uči samo zase in ne zaradi drugih. Tudi pri konceptu permanentnega izobraževanja opazimo, da se odrasli za nadaljevanje izobraževanja odločajo iz različnih razlogov, eden najpomembnejših pa je lastna notranja motivacija.

Da je Konfucij res poudarjal idejo vseživljenjskega izobraževanja, je jasno tudi iz naslednjega citata, kjer govori o stopnjah v svojem razvoju: *»Mojster je dejal: Petnajst sem jih imel in moja volja je bila vsa naravnana na učenje, pri tridesetih sem bil utrjen, pri štiridesetih nisem imel nobenih dvomov več, pri petdesetih se mi je razodela volja Neba, pri šestdesetih se mi je odprlo uho, s sedemdesetimi sem lahko sledil svojim srčnim željam, ne da bi prekoračil mero«* (Pogovori 2.4.; 9).

Konfucij torej osvetli dejstvo, da mora učenje potekati celo življenje, saj človek šele z leti spozna vse resnice tega sveta in lahko začne živeti kot plemenitnik. Čeprav učenje pri Konfuciju takrat ni zajemalo znanja o znanosti in

Izobraževanje človeka le za delo in tehnološki ter znanstveni napredek je sporno, saj ljudi razčloveči, jih podredi izkoriščanju – kljub temu da se sodobna kitajska družba trudi na vse načine doseči napredek gospodarstva in postati ena vodilnih oziroma vodilna država na tem področju, je jasno, da je država od osemdesetih let dosegla velik napredek na področju izobraževanja odraslih. Prispevek Konfucija k napredku je v tem, da je poudarjal vseživljenjsko izobraževanje, ki se nikakor ne naslanja na izobraževanje za delo, ampak pomeni nenehno razvijanje in učlovečenje človeka, saj je bilo za Konfucija bolj kot učenje o ekonomiji ali tehnologiji pomembno samoizobraževanje.

tehnologiji, je očitno, da je pri svojih učencih spodbujal pridobivanje vrednot, ki so v današnjem svetu tako pomembne.

Konfucianizem so sicer v LR Kitajski zelo kritizirali in še danes se misleci razvrščajo med tiste, ki konfucianizem zagovarjajo, in tiste, ki ga kritizirajo. Zhou (1996, 2) je eden tistih, ki konfucianizmu očitajo zaviralen učinek, ker naj bi se preveč osredotočal na poučevanje klasikov in tako zaviral napredek. Pri tem pa pozablja, da se svet danes vrti okoli napačnih vrednot in je zato pristal v moralni krizi in ne tehnološki, saj tehnologija nenehno napreduje, morala pa je močno načeta. Zahodni svet se tega še predobro zaveda, na Kitajskem pa to opažajo tisti, ki so še bili vzgojeni v duhu tradicionalnih konfucijanskih vrednot. Za Konfucija je bilo bogatenje ena najslabših lastnosti, ki pa danes ni več tuja ne kitajski ne zahodni družbi.

IZOBRAŽEVANJE NA KITAJSKEM

Šolstvo in izobraževanje sta od leta 1949 zelo napredovala, saj se je število osnovnih in srednjih šol od takrat podvojilo. Ogromen napredek je viden tudi v tem, da je danes veliko šol na ruralnih območjih in na območjih, kjer živijo manjšinski narodi. Danes ima tako večina vasi svojo osnovno šolo, večina podeželskih mest pa tudi nižje srednje šole. Centralni komite je leta 1985 uzakonil obvezno osnovno in nižjo srednjo šolo. Poleg tega se na Kitajskem od leta 1949 trudijo reformirati učne cilje, izobraževalne sisteme, kurikulum in učne metode (prim. Department, 1990; 25–26).

Pred letom 1949 je imela Kitajska velik delež

nepismenosti, kar je spodbudilo Kitajsko komunistično partijo in vlado, da sta začeli reformo in popularizacijo kitajskega šolstva. Od leta 1980 se kitajska vlada trudi uzakoniti obvezno šolo, čeprav se to na nekaterih obalnih in mejnih območjih še ni zakoreninilo oziroma so najprej začeli z obveznim pet- oziroma šestletnim šolanjem pred prehodom na devetletno obvezno šolo (prim. p. t.).

Leto 1986 je prineslo mnoge spremembe:

- otroci, ki so dopolnili šest let, morajo v šolo ne glede na spol, narodnost ali raso,
- jezik, ki ga govorijo v šolah, je putonghua oziroma mandarinščina (普通话), razen v šolah, kjer je pretežno manjšinsko prebivalstvo,
- obvezna šola je brezplačna,
- učitelji morajo biti spoštovani v družbi, dobro morajo poskrbeti za učence in biti predani svojemu delu.

Iz prejšnjih poglavij je razvidno, da so kar tri od zgoraj navedenih postavk trdno povezane s prvotnim Konfucijevim naukom, saj je bil prvi, ki je na Kitajskem poudarjal, da mora biti šola dostopna vsem ne glede na položaj, poleg tega pa je konfucianizem spoštovanje smatral za eno pomembnejših vrednot, zlasti spoštovanje starejših in nadrejenih.

OSNOVNA IN SREDNJA ŠOLA

Osnovna šola traja pet ali šest let in vsako šolsko leto ima dva semestra. Šestletna osnovna šola obsega 39 tednov pouka in trinajst tednov počitnic, na teden pa imajo učenci od 23 do 26 učnih ur. Petletna osnovna šola po drugi strani obsega 42 tednov pouka in deset

tednov počitnic, na teden pa imajo od 24 do 27 učnih ur.

Srednja šola ima dve stopnji: nižja in višja. Nižja traja tri leta, šolsko leto pa je prav tako razdeljeno na dva semestra. Sedemintrideset tednov na leto je namenjenih pouku, trije tedni družbenim dejavnostim, dvanajst tednov pa počitnicam. Na teden je od 30 do 32 ur pouka. Višja srednja šola traja še nadaljna tri leta in obsega 36 tednov pouka, štiri tedne delovne prakse, dvanajst tednov počitnic in od 26 do 29 ur pouka tedensko.

Kurikulum se razlikuje glede na to, ali je šola v urbanem ali ruralnem delu. Deset predmetov je skupnih obema kurikulumoma: moralna vzgoja, kitajščina, matematika, spoznavanje narave, geografija, zgodovina, športna vzgoja, glasba, umetnost in fizično delo. V ruralnem okolju se v osnovnih šolah učijo še osnov agrikulture, v urbanem okolju pa petja. Tuje jezike poučujejo samo tam, kjer imajo možnost zaposliti tuje lektorje.

V srednji šoli je trinajst obveznih predmetov: ideološka in politična vzgoja, kitajščina, matematika, tuji jezik, fizika, kemija, biologija, zgodovina, geografija, športna vzgoja, glasba, umetnost in poklicno izobraževanje. Med izbirnimi predmeti izbirajo učenci v višjih srednjih šolah, mednje pa spadajo popolnoma novi predmeti ali pa nadaljevalni pouk že znanih predmetov (prim. p.t.; 55–57).

Največji poudarek namenijo vodenju učencev, da se postopoma naučijo samostojnega učenja – ravno samoizobraževanje je bilo cilj že Konfuciju. Učitelji se trudijo, da bi učenci do sklepov prihajali sami, poleg tega pa je dolžnost učiteljev, da poskrbijo, da so otroci vzgajani politično, ideološko in moralno pri vseh šolskih predmetih.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Osemdeseta leta dvajsetega stoletja so z začetkom tako imenovanih štirih modernizacij pod vodstvom Denga Xiaopinga veliko dopri-

nesla k izobraževanju odraslih na Kitajskem. Osnova teh modernizacij je bil napredek na področju znanosti in tehnologije in tako se je začel velik napredek na področju izobraževanja odraslih, ne samo formalnega, ampak tudi neformalnega. Da je v zadnjih letih izobraževanje odraslih postalo izjemno pomembno, priča tudi to, da na Kitajskem pogosto omenjajo »dve nogi«: prvo predstavlja šolski sistem, drugo pa izobraževanje odraslih. In če želi človek v življenju napredovati, se mora naučiti hoditi po obeh nogah in imeti obe nogi zdravi.

Leta 1984 je približno 70 odstotkov tovarn in podjetij za svoje delavce organiziralo dodatno izobraževanje. To pa je, v skladu z usmeritvijo štirih modernizacij, spodbujala tudi kitajska vlada in začela veliko vlagati v izobraževanje odraslih. Pri tem je pomembno, da ima izobraževanje odraslih na Kitajskem dva cilja: vsem tistim, ki se med kulturno revolucijo niso imeli priložnosti izobraževati, ponudi možnost, da to nadoknadijo; drugi cilj pa je, da dvigne izobrazbeno raven delavcev. Naloga izobraževanja odraslih je nadoknaditi izobrazbeni primanjkljaj in dvigniti raven izobrazbe delavcev.

S tem je izobraževanje odraslih postalo množičen pojav. Šole so se začeli odpirati povsod, kjer so bile potrebne, ustanavljali pa so jih tovarne, podjetja, vlada, sindikati in demokratske stranke. Poleg šol sta se v osemdesetih letih uveljavila še radijsko in televizijsko izobraževanje, ki sta bila najpomembnejši medij izobraževanja na daljavo.

SKLEP

Konfucij je s svojimi nauki pustil velik pečat ne samo na Kitajskem, ampak po vsem svetu. Učenje je za Konfucija proces, ki se nikoli ne konča, saj poteka od rojstva do starosti, in vsak

Učenec pri učnih predmetih dobi tudi politično, ideološko in moralno vzgojo.

človek je zmožen nenehnega napredovanja. Odrasel človek torej ni tisti, ki poseduje dovolj znanja, ampak tisti, ki je sposoben stalnega dozorevanja. S takšnim mišljenjem pa je Konfucij zaznamoval tudi sodobno družbo, ki se zaveda bistvenosti vseživljenjskega izobraževanja.

Več kot 2000 let je trajalo, da Kitajska na področju izobraževanja po Konfucijevem vzoru ni več delala stanovskih razlik in je uvedla obvezno šolo za vse ne glede na spol ali družbeni položaj. To pa ni edina zasluga, ki jo ima Konfucij na področju izobraževanja na Kitajskem. Moralna vzgoja je bila pri Konfuciju na ključnem mestu. Vrednote, ki jih je prenašal na svoje učence, so še danes trdno zasidrane v kitajski miselnosti. Kljub mnogim kritikam sodobnih nasprotnikov konfucianizma je treba priznati, da je moralna vzgoja, ki jo je poudarjal Konfucij, danes neprecenljivega pomena. Zahodni svet je to že spoznal, Kitajska pa to počasi začinja spoznavati. V svetu velikega tehnološkega napredka so ljudje preveč osredotočeni na denar in bogastvo, ki ga ta prinaša, pri tem pa pozabljajo na vrednote, kot so medsebojna strpnost, človečnost, in pravičnost.

Kljub vsemu Kitajska napreduje in se zaveda nujnosti izobraževanja, ki bi se približalo Konfucijevim naukom. Uvedli so obvezno šolo za vse in to izvajajo od osemdesetih let naprej, ko so začeli z izobraževanjem odraslih. Z izobraževanjem imajo odrasli končno priložnost, da dozorevajo in se izpopolnjujejo ne samo za delo, ampak predvsem osebnostno – in to je kitajsko družbo pripeljalo korak bliže h Konfucijevim načelom. Konfucijeva vzgoja se je usidrala v sodobno družbo tako na Kitajskem kot po svetu. Po dolgih stoletjih se spet osredotočamo na posameznikovo kontinuirano osebnostno rast, kar dokazuje tudi to, da je izobraževanje odraslih postalo množično.

LITERATURA

- Cheng, Hsueh-Li (1985): *Confucianism and Zen*; v: <http://ccbs.ntu.edu.tw/FULLTEXT/JR-JOCP/jc26595.htm#16>.
- Department of Basic Education State Education (1990). *Basic education of China* 中国基础教育. Beijing: People's Education Press.
- Dolan, Ronald E.; Matles Savada, Andrea; Worden, Robert L. (1987). *China: A Country Study*; v: <http://countrystudies.us/china/>.
- Fan, Maureen (2007). *Confucius Making a Comeback In Money-Driven Modern China*; v: http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/07/23/AR2007072301859_pf.html.
- Guo, Hanfang; Liang, Jisheng; Zhao, Xingguo (1992). *The analects of Confucius* 论语. Shandong: Shandong Friendship Press.
- Konfucij: *Pogovori*; v: Milčinski, Maja (prev.) (2005). *Štiri knjige: Konfucij, Mencij, Nauk o sredini, Veliki nauk*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Rošker, Jana (2005). *Iskanje poti: Spoznavna teorija v kitajski tradiciji*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Shi, Guanghou (1987). *Study in China: A guide for Foreign Students*. Beijing: Beijing Language University Press.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy (2002): *Confucius*; v: <http://plato.stanford.edu/entries/confucius/#ConEdu>.
- Su, Xiaohuan 苏晓环 (2002). *Izobraževanje na Kitajskem: reforma in iskanje novih idej* 中国教育: 改革与创新. Beijing: Wuzhou chuanbo chubanshe 五洲传播出版社
- Tan, Kenneth (2008). *Education: Confucianism, jobless grads and starting pay*; v: http://shanghaiist.com/2008/01/05/education_confu.php.
- Wearley, Lorraine (2006). *Coaching with Confucian Values: Reflections on Coaching Asian-Americans*; v: <http://www.grovetwell.com/pub-coach-Confucian.html>.
- Yang, Huanyin (1999). *Confucius*; v: <http://www.ibe.unesco.org/publications/ThinkersPdf/confucie.PDF>.
- Yao, Xinzhong (2000). *An introduction to Confucianism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zhou, Nanzhao (1996). *The children of Confucius*; v: http://findarticles.com/p/articles/mi_m1310/is_1996_April/ai_18365786.